

Tiistai 11.2.2019 klo 10.30-12.00
Kenttä, Eteläesplanadi 16
Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenteen- ja viestinnän digitaaliset palvelut esteettömiksi –toimenpideohjelman yhteistyöryhmän kokous

Osallistujat:

Mikael Åkermarck, LVM
Irja Vesanen-Nikitin, LVM
Salla Matilainen, LVM (Janne Kousan sijainen)
Anni Hytti, Traficom
Annu Määttä, Traficom (etäyhteyden välityksellä Rovaniemeltä)
Petri Peutere, Traficom
Jan Juslén, Väylä
Sari Hartonen, Ilmatieteen laitos

Keskustelujen aiheena esteettömyys-toimenpideryhmän raportti 2018 ja jatkotoimenpiteet.

Esteettömyys-toimenpideryhmän raportin läpikäynti

- Raportin läpikäynti on aloitettu jo viime kokouksessa 22.1
- **Virastojen näkemykset tavoitteista:**
- **1. tavoite: selvityksen laatiminen virastojen yhteistyönä asiakastytyväisyystutkimusten ja -tilastointimenetelmien kehittämiseksi (s.3):**
 - Todettiin, että raportissa tehty selvitystä asiakastytyväisyystutkimusten ja tilastointimenetelmien nykytilasta
 - Sidosryhmät ovat tuoneet esiin, etteivät kyselyt ole välttämättä olleet saavutettavia
 - Traficomilla kyselyissä käytössä Webropol –alusta, jota Webropol kehittää parempaan suuntaan ja alusta on muuttamassa esteettömäksi
 - Todettiin, että virastot voivat jatkossa vaatia kyselyalustoja tilatessaan, että alustan on täytettävä esteettömyyskriteerit
 - Mikäli kyselytyökalut eivät toimi tarvittavasti, on otettava muita menetelmiä käyttöön
 - Jatkotoimet: tutkimuksia tehtävä tarvelähtöisesti, pitää tunnistaa tavoitteet ja ymmärtää esteettömyyttä
 - On työstettävä, mitä esteettömyydellä tarkoitetaan
 - On pidettävä huolta sidosryhmätoiminnasta
 - Yleinen vs. erityisryhmät; miten eri henkilöiden näkökulmat otetaan huomioon
 - Todettiin, että työ on vasta alussa. Ensin on tunnistettava strategiset pisteet ja muodostettava yhteinen ymmärrys siitä, *mitkä* ovat keskeisimmät indikaattorit ja *mistä*

Id Versionumero

- ja *mitä* tietoa lähdetään keräämään ja *mitä* halutaan saavuttaa. Tämän jälkeen voi vasta kehittää menetelmiä.
- Virastot ovat parhaillaan käynnistämässä sisäistä kartoitusta; ketkä ovat henkilöt ja mitkä ovat heidän tulokulmat ja mitä tietoa he tarvitsevat. Tämä auttaa hahmottamaan, mitä tietoa ja toimenpiteitä tarvitaan.
 - Virastoissa kehitetään saavutettavuutta koko ajan (verkkosivut, sovellukset)
 - Väylässä on tunnistettu vastuuhenkilöt esteettömyyskysymysten osalta ja laadittu toimenpidesuunnitelma ja Traficomissa aloitetaan samankaltainen kartoitus:
 - Väylä käy läpi vuoden 2018 raportin sekä toimenpideohjelman vuosille 2017-2021 ja listaa kolme kategoriaa: 1) toimenpiteet, jotka ovat Väylän vastuulla, 2) toimenpiteet, jotka eivät kuulu Väylän vastuulla, mutta joihin osallistutaan, 3) uudet tunnistetut toimenpiteet, jotka eivät tule esiin raportissa
 - Väylä päättää sisäisesti, kenen vastuulla mikäkin on
 - Väylä laatii tiiviin suunnitelman kunkin toimenpiteen käytännön toteutuksesta vuonna 2019
 - Väylä koordinoi tehtävät yhdessä Traficommin kanssa
- **2. tavoite: työn käynnistäminen verkkosivuston kehittämiseksi esteettömäksi saavutettavuusdirektiivin aikataulujen ja vaatimusten mukaisesti virastojen yhteisenä hankkeena (s. 5)**
- Saavutettavuusdirektiivi koskee virastojen internetsivuja, sitoo myös joukkoliikenneviranomaisia (ja esim. VR)
 - Direktiivi sitonee myös uutta valtionyhtiötä
 - Tuotiin esiin, että yhtiöille määritelty tietyt tehtävät ja tietty budjetti. Ei voida antaa yhtiöille lisää tehtäviä, mutta täytettävä lain velvoitteet. Yhtiön hallituksen varmistuttava, että yhtiö noudattaa lakeja.
 - Liikennevirastolla tehty sisäinen tutkimus- ja kehitysprojekti, jossa kehitettiin mobiilisovellusta, joka tarjoaa tietoa ja palautekanavan väylien kunnosta. Palvelu on sama, kuin internetosoitteesta löytyvä palvelu.
 - Raportissa mainittu, ettei palvelussa ole sen luonteen vuoksi otettu huomioon saavutettavuusdirektiiviä. Tilanne on voinut muuttua raportin laatimisen jälkeen.
 - Liikennevirastossa on ajateltu, ettei sen tutkimuksellisen luonteen vuoksi ole otettu huomioon direktiiviä. Hanke on ollut viraston sisäinen.
 - Nyt sovelluksesta on tulossa julkaistava versio.
 - On muistettava, että liikuntarajoitteisille auton käyttö voi olla välttämätöntä, jolloin tieto väylien kunnosta voi olla tärkeä. Siksi väylän kuntoa koskevissa hankkeissa tämä näkökulma (erityistarpeet) pitää ottaa huomioon.
 - Aikaisemmin on ollut käytössä kaksi palautekanavaa; tienkäyttäjien puhelinlinja sekä nettisivujen lomake. Nyt yhtenä käyttöliittymänä on tehty puhelinapplikaatio, jossa muun muassa automaattinen paikannus ja valokuvien liittämismahdollisuus.
 - On selvítettävä, onko esteettömyysvaatimukset otettu huomioon sovelluksessa ja nettisivujen toteutuksessa.
- **3. tavoite: virastojen yhteistyönä selvityksen aloittaminen siitä, millaisia hyöty -ja kustannusvaikutusmenetelmiä on olemassa liikenne ja viestintäalalla sekä siitä, miten niissä tällä hetkellä on huomioitu esteettömyys**
- Hyötykustannusanalyysi aina hanke-/tapauskohtaista
 - Hyötyjen euromääräistäminen haastavaa, vaikea suhteuttaa hyötyjä toisiinsa

- Olisi mielekästä laskea markkinahinta jollain tavalla (esim. terveysvaikutukset)
- Vaikutusarvioinnin kehittämistä on jatkettava
- **Toimenpideohjelmien taulukon kohta 3.5.5; selvitykset automaattiautojen soveltumisesta vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden käyttöön (s. 13)**
 - Selvitystyö käynnissä automaattisten ajoneuvojen soveltumisesta erityisryhmien käyttöön.
 - Selvityksessä tulisi ottaa huomioon myös vammaisen henkilön näkökulma autoilijana (LVM:n huomiot on toimitettu tiedoksi projektin toimittajalle)
 - Kansallinen tavoitetilä on jaettu palvelu (esim. robotaksi)
- **Keskeiset kysymykset (s.13)**
 - Tulostavoitteiden asettamat vaatimukset on täytetty
 - Traficom koordinoi tehtävät sisäisesti
 - Virasto on uusi ja kartoitusta tehdään sisäisesti

VTT:n selvitys iäkkäiden ja toimimisesteisten käyttäjien tarpeita itsenäisen esteettömän liikkumisen sekä joukkoliikenteen käytön helpottamiseksi (Hytti, s.12)

- Raportin kohtaan 3.5.2 liittyen on käynnistetty Traficomissa ESTEVAPAA-projekti
- Selvityksen lähtökohtana esineiden internetpalveluiden kehittäminen
- Tarkoitus profiloida käyttäjäryhmiä esteiden perusteella
- IoT on sensori, joka mittaa jotain, aktori (laite tai ihminen) toimii tiedon perusteella
- IoT auttaa ihmisiä liikkumaan esimerkiksi välittämällä tietoa eteenpäin tai monitoroimalla käyttäjän tilaa
- Fokuksena itsenäinen liikkuminen poistamalla apuhenkilön tarve
- VTT toteuttaa selvityksen, jonka tavoitteena on määrittää toimimisesteisten käyttäjien tarpeiden yhtäläisyyksien ja erojen pohjalta profiileita, joiden kautta tunnistetaan puutteita itsenäisen esteettömän liikkumisen palvelutarjonnassa.
- Kartoitetaan alustavasti IoT-pohjaisia potentiaalisia esimerkkiratkaisuita eri käyttäjäryhmien tarpeisiin ja havaittuihin puutteisiin

Toteuttaminen

- Aluksi toteutetaan pöytätyönä
- Haastattelut ja kysely liikkumisen haasteista (etujärjestöt)
- Työpaja laajemmalla porukalla (esim. Invalidiliitto ry, Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry, Näkövammaisten liitto ry, Kuuloliitto ry, Vammaisfoorumi ry, Kuurojen liitto, Kynnys ry, Muistiliitto ry, Autismi- ja aspergerliitto)
- Tuotiin esiin, että esteettömyysasiat ovat VTT:n konsulttien ydinosaamista
- Käyttäjäpersoonien määrittäminen auttaa selvittämään yleisiä tarpeita (suositukset, matkustajainformaatiojärjestelmät)

Väliraportti ja seuraavat kokoukset

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

- Työryhmän tulee laatia seuraavaksi väliraportti, jonka tulisi olla valmis syksyllä 2019.
- Väliraportin käynnistämiskokous *keskiviikkona 8.5.2019 kello 10.00-12.00*, Ilmatieteen laitos
- Kokoukseen mennessä Traficom on organisoitunut sisäisesti ja jakanut vastuut.
- Virastot laativat toukokuun kokoukseen mennessä pohjan väliraporttia varten ajatuksista toimenpiteiden osalta ja kunkin viraston roolista niiden toteuttamisessa.
- Lisäksi sovittiin vielä yksi kokous ennen kesälomia pidettäväksi seuraava kokous pidettäväksi *tiistaina 11.6.2019 kello 13.00*, Liikenne- ja viestintäministeriö, kokoushuone Kenttä.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--